

(Прес за РС, 11. 10. 2011)

Ако и са историјске дистанце од двадесет година покушате са било којим Бошњаком трезвено да поразговарате о узроцима, току и посљедицама рата у БиХ, прича ће се завршити на Сребреници. Понеки ће и прихватити расправу о грешкама муслиманског вођства што је заједно са хрватским мајоризирало Србе, што је одбило Лисабонски споразум, што је заратило са два јача противника, што је у Босну довело исламске терористе, што је ушло у сукоб са браћом у Цазинској крајини, што је заговарало грађанску, а правило муслиманску државу итд. И таман када помислите да је спреман да се критички осврне на бошњачку националну политику, саго ворник ће јавкнуту: “А Сребреница, а геноцид, а осам хиљада ...” И ту се сваки разговор мучно прекида ... Нису ли оба хашка трибунала пресуди ла “општински геноцид”? Нису ли се јавно већ извинили званични Београд и Бањалука? Није ли у Европском парламенту подржана бошњачка иниција тива да се “истина о Сребреници”, једнако као и холокауст, међународноправно заштити од било каквог даљег, па и научног преиспитивања? Тако се свака јавно изражена сумња, не само у бошњачким и западним, него и у српским медијима третира се готово као саучесништво у злочину.

Нису ли се јавно већ извинили званични Београд и Бањалука?

Да мук око Сребренице, који је посљедњих година прекидан само повременим ископовањем нових жртава које су се све одреда прећутно и по инерцији прибројавале општинском геноциду, буде прекинут – учинили су норвешки ТВ документаристи Флум и Хедбрич („Сребреница: издани град“), амерички адвокат Каргановић (холандски НВО: Историјски проје кат Сребреница) и сребренички ратни градоначелник Мехољић (свједочење о разговорима са Изетбеговићем из 93). Сада су, ето, и инострани истраживачи уз подршку бошњачких свједока, утврдили да је Клинтон војну интервенцију условљавао масакром од 5000 муслимана; да је Алија ту понуду предложио Мехољићу; да је локално војно руководство благовремено напустило Сребреницу, да су јединице „Армије БиХ“; умјесто да бране енклаву, у борбено извлачење кроз минска поља и засједе повеле хиљаде муслиманских цивила; да је постојао ранији договор о

замјени Сребреница за Вогошћу: да су свему не само временски него и узрочно претходили Орићеви злочини у околним српским селима; да је стрељање око хиљаду муслиманских цивила извршила самостална легионарска формација под командом једног Словенца; да, зачудо, нико из њеног мултинационалног састава није процесуиран у Хагу; да је ДНК анализе лиферовала стручно непризната лабораторија у Тузли; да се број сребреничких жртава које је пронашао Машовић приближио броју укупног предратног броја становника ове општине.

Флумов и Хедбричев документрац се, поред Норвешке, већ врти у Шведској и Данској, Каргановичеви налази се из српских медија преносе у Холандији, Чешкој, Француској, Словачкој, свједочење муслимана Мехољића, и то из прве руке, добија све већи инострани публицитет.

Флумов и Хедбричев документрац се, поред Норвешке, већ врти у Шведској и Данској, Каргановичеви налази се из српских медија преносе у Холандији, Чешкој, Француској, Словачкој, свједочење муслимана Мехољића, и то из прве руке, добија све већи инострани публицитет. Шта се то одједном промијенило? Да ли је геноцидоизација Срба већ одрадила своје па њено преиспитивање више не тангира њене креаторе? Или су амерички републиканци у предизборној офанзиви одлучили да својим страначким конкурентима дефинитивно избију из руку спољнополитички адут о великом мировном успјеху у Босни којим се буса у прса већ друга демократска администрација?

Да ли се коначно спрема неки заокрет западне политике у БиХ, па цијела истина о Сребреници треба превентивно да отријезни бошњач ке масе да су једина и невина жртва грађанског рата у БиХ? Или то, напротив, треба само психолошки да компензује наставак притисака на Српску и Србе по питању вјечито актуелних уставних промјена? Нема сумње да су свјежем вјетру са сјевера ненамјеравано допринеле и бројне и добро организоване бошњачке избјеглице које већ дуже времена осиноно реагују поводом сваког јавног преиспитивања њихове истине о рату у БиХ.

Али, ако неко очекује да ће једна нова, објективнија и балансиранија, слика о трагичном страдању и бошњачког (у Сребреници) и српског (у селима око Сребренице) народа допринијети помирењу у заједничкој туги, љуто се вара. Колико год да непристрасни истраживачи документовано оспоре неке значајне „чињенице“ о Сребреници и колико год им глобални медији, из ко зна којих разлога, баш сада коначно пруже шансу да дођу до јавне ријечи, у колективној свијести Бошњака ништа се неће промијенити. Историјски процес формирања европских нација представља историју ратова за национално

уједињење и национално ослобођење и обиљежен је масовним страдањима која с временом нарастају до митских размјера, све даље од баналних факата „шта је и како заправо било“. Сребреница је за бошњачки народ постала недодирљиви оснивачки национални мит и све што га буде оспоравало биће не само одбачено него чак третирано као аргумент више да су били невинне жртве остављене од свих.

Нема сумње да су свјежем вјетру са сјевера ненамјеравано допринеле и бројне и добро организоване бошњачке избјеглице

Народ, који је од вјерске скупине варљивог националног идентитета (муслимани-Срби, муслимани-Хрвати, муслимани-Југословени, муслимани-Босанци, муслимани-неопредијељени) на једној сједници ЦК СКБиХ почетком 60-их промови сан у нацију, имао је природну потребу да се бар накнадно историјски утемељи и на масовној жртви. Страдање у Сребреници на крају 20. вијека за њих је постало оно што је за Србе још од 14. вијека Косовски бој, њихов Мурат Шабановић постаће прије или касније пандан Милошу Обилићу, Фикрет Абдић је још за живота номинован за националног издајника или Вука Бранковић итд., итд. Историјска чињеница да се Мурат прославио тако што је још прије почетка рата за дућан на Башчаршији, обећан у централи СДА, минирао споменик Иви Андрићу у Вишеграду и што је Баби у СДА Алијина свита антиуставно отела положај првог демократски изабраног предсједника БиХ, за национални мит нема никаквог значаја.

Да ће неизбежни злочини у грађанском рату прерасти у геноцид, могло се наслутити већ у прољеће 92. Тек што је рат једва и почео кренуле су приче о 200 хиљада муслиманских жртава, а у Сарајеву је основан Центар за истраживања ратних злочина геноцида при АНУБиХ и сл. Уз необичан, учестао и неформалан комен тар: “Са да ћете и ви Срби бити геноцидан народ!” Нису то говорили само Хрвати, стигматизовани колективним српским сјећањем на Јасеновац, него и многи Муслимани, оптерећени родитељском партиципацијом у усташком режиму НДХ у БиХ.